Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Map

INFORMATIE VOOR INDIENER:

Zaaknaam:	Volkstuinen
Portefeuille (s):	Grond&Ontwikkeling; gemeentelijk vastgoed
Staf / map:	Staf fysieke leefomgeving?
College / DB:	< indien nodig, kun je hier alvast aangeven wat de volgende stap is >

Voordracht voor de Map Wethouder Van 5.1, 2, e & Groot 5.1, 2, e **van** 6 december 2023

Portefeuille

Grond en Ontwikkeling

Agendapunt

<*automatisch*>

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met communiceren van resultaten bodemonderzoek en handelingsperspectieven naar besturen/ eigenaren volkstuinen.

Gevraagde beslispunten

1) Kennisnemen van resultaten steekproef onderzoek bodemkwaliteit in volkstuincomplexen
2) Instemmen met het delen van de resultaten met de Bond van volkstuinders en de individuele tuinders
3) Bespreken van een aantal opties om handelingsperspectieven te kunnen bieden aan tuinders
4) Iets over communicatiestrategie

Onderbouwing beslispunten

Aanpak loodverontreinigingen in Amsterdam bij pilot Volkstuinen

In het verleden is door oude industrie veel lood in de bodem van stads en dorpskernen, negentiende-eeuwse wijken en industriegebieden terecht gekomen. Lood is schadelijk voor de gezondheid, vooral voor 5.1, 2, e kinderen tot en met 6 jaar. Lood belemmert de ontwikkeling van het leervermogen (IQ) bij hoge blootstelling.
In Amsterdam wordt gewerkt om de bloostelling zoveel mogelijk naar beneden te brengen, waarbij de nadruk ligt op plaatsen met een gevoelige functie (veel bodemcontact en plaatsen waar kinderen spelen). De aanpak van speelplaatsen is afgerond en de aanpak tuinen bij woningen is in volle gang. Zoals aangekondigd in het jaarprogramma van aanpak diffuus lood (VN2023-008246) zou vanaf 2023 ook aandacht gegeven gaan worden aan de volkstuinen in Amsterdam.

Bij volkstuinen kunnen er gezondheidsrisico's bestaan bij verhoogde loodwaarden. Voor moestuinen gelden extra lage gezondheidskundige grenswaarden in verband met de consumptie van gewassen die ook lood kunnen opnemen.

In xxxx is door de (voormalige) Milieudienst Amsterdam onderzoek

gedaan naar de kwaliteit van de bodem in volkstuinen. Dit onderzoek leidde destijds niet tot zorgen over de bodemkwaliteit.

Rol gemeente bij volkstuincomplexen
De gemeente heeft in volkstuincomplexen veelal een dubbele rol als eigenaar/ verhuurder vanuit directie Vastgoed en als bevoegd gezag Wet bodembescherming (vanaf 1 januari 2024 Omgevingswet), belegd bij Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG). Daarbij is afdeling Bodem van G&O belast met de uitvoering van onderzoeken en saneringen indien sprake is van mogelijke risico's.
Er is gesproken met directie Vastgoed, die als verhuurder van de volkstuincomplexen positief staat tegenover het in beeld brengen van de bodemkwaliteit. Bodemkwaliteit kan een rol spelen in het aanscherpen van de functie waarvoor de tuinen verhuurd worden, doordat de geschiktheid van de bodem in beeld wordt gebracht. De modernisering die na 2021 ingang is gezet is afhankelijk van het beheerfonds welke nog nadere invulling op het gelimiteerde budget moet krijgen. De communicatie hierover wordt vanuit gemeentelijk vastgoed in 2024 opnieuw opgepakt. Afdeling bodem heeft periodiek contact met vastgoed voor kennisdeling.
Een belangrijke vraag is wie verantwoordelijk is voor de bodemkwaliteit op volkstuincomplexen.

Ad 1) Kennisnemen van resultaten steekproef onderzoek bodemkwaliteit in volkstuincomplexen
Er is een pilot uitgevoerd waarbij bodemonderzoek is gedaan in 28 tuinen, verspreid over 13 volkstuincomplexen. Bij deze steekproef zijn in verschillende complexen stoffen in de bodem boven gezondheidskundige grenswaarden aangetroffen: in vijf tuinen zijn sterk verhoogde waarden aangetroffen, negen tuinen zijn matig verontreinigd en veertien tuinen zijn schoon. Daarbij moet worden aangemerkt dat de pilot geen representatieve steekproef was. Wel geeft de pilot aanleiding tot uitgebreider onderzoek op volkstuincomplexen, om de aanwezigheid van verontreinigingen beter in kaart te brengen zodat de blootstelling aan lood terug kan worden gebracht.

Ad 2) Instemmen met het delen van de resultaten met de Bond van volkstuinders en met de individuele tuinders
Het pilot onderzoek is in september 2023 uitgevoerd op basis van vrijwillige medewerking van de betrokken tuinders. Het is wenselijk om de resultaten zo snel mogelijk te delen met de tuinders, ook al kan daardoor wel ongerustheid ontstaan. Afdeling bodem biedt de tuinders met vervuilde grond aan om in een gesprek de resultaten en adviezen toe te lichten.
De Bond van Volkstuiders (verder bond) vertegenwoordigt niet alle volkstuincomplexen in Amsterdam, maar de pilot is uitgevoerd op complexen die allemaal bij de bond zijn aangesloten. Daarom is het voorstel de resultaten gelijktijdig ook met de bond te delen.

Vervolgonderzoek
De voorgestelde eerste vervolgstap is het aanbieden van gratis en vrijwillig onderzoek aan tuinders, net zoals dat bij stadstuinen wordt aangeboden als onderdeel van het programma lood. Dat onderzoek is ook een goed middel om informatie over de risico's van lood over te

brengen. Ouders kunnen vervolgens maatregelen nemen om blootstelling van hun kinderen aan lood te verminderen.
Voor het aanbieden van onderzoek worden alle complexen in de (licht tot sterk) verontreinigde bodemkwaliteitszones meegenomen. Het gaat echter om veel complexen. Daarom wordt prioriteit gegeven aan moestuincomplexen boven siertuincomplexen. Verder wordt de volgorde bepaald op basis van vooronderzoek naar bodemkwaliteit en gebruiksgeschiedenis.

Van het bodemonderzoek per volkstuin wordt een rapport opgesteld voor de huurder, hierin zijn gebruiksadviezen op basis van de grondkwaliteit toegevoegd om blootstelling te beperken. Door gebruiksadviezen op te volgen kan blootstelling aan verontreiniging in de bodem voorkomen worden. Een voorbeeld van een gebruiksadvies is handen wassen na het werken in de grond. Deze gebruiksadviezen zijn alleen afdoende voor volkstuinen zonder moestuinfunctie. Bij moestuinen zijn gebruiksadviezen niet voldoende omdat lood door gewassen kan worden opgenomen.

Ad 3) Bespreken van een aantal opties om handelingsperspectieven te kunnen bieden aan tuinders
De verwachting is dat tuinders geen genoegen zullen nemen met alleen het aanbod van onderzoek. Omdat de gemeente ook verhuurder is, zal meer worden verwacht. Ook kunnen tuinders ongerust of verontwaardigd zijn.
Hieronder worden enkele opties gegeven om verder perspectief te bieden:

a) Voor stadstuinen bestaat een subsidieregeling voor bodemsanering. Woningeigenaren kunnen daar gebruik van maken waarbij naar schatting 30% tot 50% van de kosten door de subsidie worden gedekt. Deze subsidieregeling staat nu niet open voor huurders (van volkstuinen) omdat de verantwoordelijkheid primair bij de grondeigenaar ligt. Een optie is de subsidieregeling open te stellen voor huurders. De financiële en organisatorische consequenties van deze optie zijn nog niet in beeld. Dit is mede afhankelijk van de uitkomst van vervolgonderzoek en kan in 2024 en 2025 worden verkend;
b) Een andere optie is het beschikbaar stellen van budget aan Vastgoed om een samenwerking aan te gaan met de besturen van de volkstuinverenigingen. Bij een tuinmutatie of in de winter bij moestuinen zou een eenvoudige sanering/ophoging kunnen worden uitgevoerd. Het is nog niet duidelijk om welke kosten het gaat en hoe de kosten gedekt kunnen worden;
c) Een eenvoudige regeling is het gratis aanbieden van schone grond om tuinen op te hogen. Het idee is dan dat de gemeente op elk complex een voorraad schone grond aanbiedt waarmee tuinders hun tuin kunnen ophogen. Dat zou een zeer doelmatige manier zijn om de blootstelling terug te brengen: verontreiniging komt steeds dieper te liggen. Bij moestuinen zou een opgebrachte schone laag mogelijk onvoldoende dik kunnen zijn. Het aanbieden van schone grond aan de complexen wordt door G&O, afdeling bodem gezien als een haalbare, betaalbare en elegante oplossing. Het voorstel is om deze optie in overleg met Vastgoed, de bond en de besturen van de overige tuincomplexen

verder uit te werken;

d) De goedkoopste oplossing is om de (moes)tuinen een andere bestemming te geven. Moestuinen kunnen worden omgezet tot minder gevoelige siertuinen. Het omzetten van volkstuinen naar andere bestemmingen zoals parken of bebouwing zou in theorie kunnen, maar zal uiteraard heel gevoelig liggen bij tuinders. Het veranderen van de bestemming van de tuincomplexen, (van moestuin naar siertuin of van volkstuin naar ander, minder gevoelig gebruik) kan aan de orde komen als de risico's ontoelaatbaar zijn en de kosten voor een afdoende aanpak te hoog blijken te zijn. Dat is op dit moment niet aan de orde, maar kan het resultaat zijn van de onderzoeken.

Het is op basis van de beperkte onderzoeken nu niet mogelijk om een weloverwogen besluit te nemen over de uiteindelijke acties. Daarvoor is meer bodemonderzoek nodig.

Voor de bond (als vertegenwoordiger van de tuinders) is het belangrijk om te weten wat de toekomstperspectieven zijn, afhankelijk van de resultaten van de bodemonderzoeken. Voorstel is om optie c (leveren voorraad schone grond voor ophoging) verder uit te werken, maar wel eerlijk te zijn dat de andere opties niet zijn uitgesloten. Mogelijk is dit laatste van invloed op de bereidheid om mee te werken aan bodemonderzoek, maar dat is geen reden om deze opties niet te benoemen.

Volgende processtappen

Na bespreking in de staf op….
Of indien naar wethouder: Deze voordracht wordt tevens ter instemming/ter kennisname voorgelegd aan wethouder…. (Vastgoed)

Advies, afstemming en participatie

Hier moet meer staan over wat Vastgoed vindt van dit geheel.
Misschien ook nog iets van OD en GGD benoemen, wat zij vinden

Documenten

Registratienr.	**Naam**
<*automatisch*>	Resultaten pilot onderzoek

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Grond en Ontwikkeling, 5.1, 2, e5.1, 2, e < Naam van je directie of stadsdeel, naam, telnr en e-mailadres van de behandelend ambtenaar >

Uitslag

<*automatisch, na afloop staf*>

Classificatiegegevens

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Map

1	Classificatie	Openbaar/vertrouwelijk (indien vertrouwelijk, vul dan ook rij 4 t/m 7 in)
2	Wie legt geheimhouding op?	n.v.t.
3	Gaat het stuk geheim door naar de commissie en/of raad?	n.v.t.
4	Einddatum	- Tot een bepaalde datum - Tot een bepaald moment (vul dan hieronder de uiterlijke datum in) - Voor onbepaalde tijd
5	Uiterlijke einddatum	[Indien er geen specifieke einddatum kan worden genoemd, hier een uiterlijke einddatum invullen.]
6	Grondslag	[Vul hier het Woo-artikel in op grond waarvan dit stuk niet openbaar is]
7	Motivatie	[Leg in gewone taal uit waarom dit stuk vertrouwelijk is. Wat gaat er mis als deze informatie openbaar wordt? Indien voor onbepaalde tijd, motiveer de lengte van de opgelegde geheimhouding] *vul dit ook in bij de onderbouwing besluit